

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19952

Tarih : 18.09.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sulama Birlikleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 18/09/2026

Ferit ŞENYAŞAR

Şanlıurfa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köyşleri
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-10-2026	Esas No: 2/3885

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BSK LİĞİ
24 Eylül 2026
Numara:

T B M M GENEL BAŞKANLIK
24 Eylül 2026
No: 1946569

GEREKÇE

İnsanlığın yerleşik ve toplu hayata geçişinde kurucu bir unsur olan tarımsal üretim ve su yönetimi, yaşamın sürdürülebilirliği, ekolojik dengenin korunması ve gıda arz güvenliği noktasında hayati bir role sahiptir. Su kaynaklarının adil, erişilebilir ve kamusal bir anlayışla yönetilmesi, geçmişten bugüne tarımsal üretimin devamlılığı ile kırsal nüfusun refahının en temel belirleyicisi olagelmıştır. Çünkü kırsalda üretilen değer, bir yandan kent nüfusunun gıda tedarikini güvence altına alırken diğer yandan ülkenin ekonomik gelişim ve kalkınmasına doğrudan katkı sunmaktadır. Nitekim küresel ölçekte yaşanan iklim krizi, derinleşen kuraklık ve pandemiyle birlikte açığa çıkan tedarik zinciri kırılmaları, suyun ve gıdanın stratejik değerini bir kez daha tartışmasız biçimde ortaya koymuştur. Ancak buna karşın Türkiye’de sürdürülen piyasacı ve neo-liberal politikalar ile su kaynaklarının kamusal bir hak olmaktan çıkarılması, tarımsal üretimin geleceğini ciddi bir risk ve yıkım sürecine sürüklemiştir.

Özellikle Güneydoğu Anadolu Projesi’nin (GAP) kalbi ve Türkiye’nin en bereketli havzalarından biri olan Urfa başta olmak üzere, tarımsal üretimin merkezlerinde yaşanan krizin odağında, su kaynaklarının yönetiminde uygulanan yanlış idari ve iktisadi kararlar ile sulama birliklerinin yapısında gerçekleştirilen radikal tahribat yer almaktadır. Sulama birlikleri ilk kuruluş mantığı itibarıyla, su havzasındaki toprağı bizzat işleyen üreticilerin kendi yöneticilerini demokratik seçimlerle göreve getirdiği, suyun adil dağıtımını, bakım-onarımını ve ücretlendirilmesini yerinden ve katılımcı kararlarla yürüttüğü üretici öz-örgütlenmeleri idi. Ancak 1980’li yıllardan itibaren kamu iktisadi teşebbüslerinin tasfiyesi, tarımsal kamu kurumlarının işlevsizleştirilmesi ve üreticinin piyasa koşullarına terk edilmesi sürecinin devamı niteliğindeki müdahaleler, sulama alanına da sirayet etmiştir.

Bu tasfiye sürecinin en somut adımı olarak 19/4/2018 tarihli ve 7139 sayılı Kanun ile 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu’nda yapılan düzenlemeyle sulama birliklerinin katılımcı ve demokratik yapısına son verilmiştir. Birlik meclisleri ile yönetim ve denetim kurulları lağvedilmiş; üreticinin iradesi yok sayılarak birlik idaresi bütünüyle Devlet Su İşleri (DSİ) bürokrasisine ve merkezden atanan kayyım modeline devredilmiştir. Üreticilerin kendi tarlasını sularken dahi söz, yetki ve karar hakkından mahrum bırakıldığı bu merkeziyetçi ve bürokratik vesayet rejimi, birlikleri çiftçinin denetiminden koparmış; şeffaflıktan uzak, hesap verilemez, keyfi ve hantal bir yapıya hapsedmiştir.

Bürokratik keyfiyet ve yerinden denetim mekanizmalarının yok edilmesinin en ağır faturası ise fahiş ve dengesiz su kullanım bedelleri olarak doğrudan üreticiye yansıtılmıştır. Bugün Urfa

genelinde faaliyet gösteren farklı birlikler arasında dekar (dönüm) başı sulama ücretleri 100 TL ile 7.020 TL arasında uçurum yaratmıştır. Aynı havzada, aynı iklim koşullarında ve yan yana tarlalarda ürün (pamuk, mısır vb.) eken çiftçiler arasında 14 kata varan maliyet farklarının ortaya çıkması, merkezi idare eliyle yürütülen sistemin iktisadi rasyonaliteden, kamu yararından ve adaletten tamamen koptuğunu gözler önüne sermektedir.

Bu çöküşün en çarpıcı örneği Urfa Cullap Sulama Birliği bünyesinde yaşanmıştır. Denetimsizlik ve bürokratik dokunulmazlık ortamında, geçmiş idari dönemde yapılan görevi kötüye kullanma, usulsüz harcama ve mali yolsuzluklar sonucunda devasa bir borç yükü yaratılmıştır. Hukuk devleti ilkeleri gereğince, kamu zararına yol açan bürokrat ve yöneticiler hakkında ivedilikle adli ve idari soruşturmalar açılarak oluşan zararın sorumluların şahsi mal varlıklarından rücu edilmesi gerekirken, idare bu açığı kapatmak adına dönüm başı sulama ücretlerini 7.000 TL'nin üzerine çıkararak yolsuzluk ve başarısızlıkların bedelini üreticinin sırtına yüklemiştir.

Bu sebeple, aynı havzada veya benzer tarımsal koşullara sahip bölgelerde faaliyet gösteren sulama birlikleri arasında ortaya çıkan keyfi ve astronomik tarife farklılıklarının önlenmesi amacıyla havza bazlı tavan ve taban fiyat uygulaması getirilmelidir. Böylece su kullanım hizmet bedellerinde standartlaşma sağlanarak benzer ürün deseni ve sulama yönetimine tabi üreticiler arasındaki haksız maliyet eşitsizliklerinin önüne geçilmesi hedeflenmelidir.

Tıpkı DEDAŞ'ın elektrik kesintileri ve çiftçinin yasal desteklemelerine hukuksuzca bloke koyması örneklerinde olduğu gibi, DSİ bürokrasisi ve sulama birlikleri eliyle yürütülen bu mekanizma, sulama suyunu kamusal bir üretim desteği olmaktan çıkarmış, çiftçiyi toprağından koparan, borçlandıran ve arazisini ekemez hale getiren bir cezalandırma aracına dönüştürmüştür. Mazot, gübre ve tohum gibi temel girdilerin fahiş oranlarda arttığı bir dönemde, bir de astronomik sulama bedelleri ve keyfi idari kararlarla karşı karşıya kalan üreticilerin üretimden çekilmesi, doğrudan ülkenin gıda egemenliğini tehdit etmektedir. Unutulmamalıdır ki bir ülkenin gıda güvencesi, suyunu, toprağını ve üreticisini koruyarak, suyu bir kâr veya bürokratik tahakküm nesnesi değil kamusal bir hak olarak gören bütüncül politikalarla mümkündür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 7139 sayılı Kanun ile sulama birliklerinde seçim usulü kaldırılarak atama modeline geçilmiş; bu durum üreticilerin kendi kaderlerini ve üretim maliyetlerini tayin etme hakkını elinden almıştır. Madde ile 6172 sayılı Kanun'un tanımlar ve çerçeve ana statüyü düzenleyen 2 nci maddesine "seçim usulü" ibaresi eklenmektedir. Böylece, sulama birliklerinin işleyişinde bürokratik vesayet ve tek taraflı atama yöntemine son verilmesi, katılımcı ve demokratik seçim mekanizmasının kanuni tanım ve çerçeveye yeniden dahil edilmesi hedeflenmiştir.

MADDE 2- 6172 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılan 9 uncu maddesi, birlik başkanının kamu personeli arasından veya dışarıdan Bakan onayıyla atanmasını öngören ve birlikleri fiilen bürokratik bir kayyım rejimine mahkûm eden hükümleri içermektedir. Üreticinin iradesini devre dışı bırakan bu merkezi atama yetkisinin kaldırılmasıyla, birliklerin bağımsız, üretici odaklı ve yerinden yönetim ilkeleri doğrultusunda kendi yöneticilerini seçebilmesinin önündeki yasal engel bertaraf edilmektedir.

MADDE 3- Mevcut sistemde denetimin yalnızca idari hiyerarşi içinde yapılması, Cullap Sulama Birliği örneğinde olduğu gibi geçmiş yönetimlerin yolsuzluk, usulsüzlük ve görevi kötüye kullanma fiillerinin zamanında tespit edilip sorumlulardan rücu edilmesini engellemiştir. Madde ile birliklerin denetiminin yalnızca bürokrasiye bırakılmayıp, DSİ temsilcileri ile birlik üyeleri arasından seçilen ortak bir heyet tarafından yapılması hükme bağlanmaktadır. Böylece denetim mekanizmasına doğrudan sahada bedel ödeyen üreticilerin dahil edilmesi; şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kamu zararının önlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- 7139 sayılı Kanun ile lağvedilen Birlik Meclisi, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ve Başkanlık organları Ek Madde 2 ile yeniden ihdas edilmektedir. Tek bir zümrenin veya akraba grubunun birliği tahakküm altına almasını engellemek amacıyla, görev alanındaki her yerleşim biriminden en az bir temsilcinin yer aldığı, akrabalık bağlarının sınırlandığı geniş tabanlı ve çoğulcu bir temsil modeli getirilmektedir. Organların seçim usulüyle göreve gelmesi sağlanarak birlik yönetimi yeniden toprağı işleyen gerçek üreticilerin söz ve karar sahibi olduğu demokratik bir öz-örgütlenmeye dönüştürülmektedir.

MADDE 5- Mevcut uygulamada farklı sulama birlikleri arasında aynı ürün ve aynı iklim şartlarına rağmen dönüm başına 100 TL ile 7.000 TL'yi aşan keyfi, adaletsiz ve fahiş fiyat farkları uygulanmaktadır. Ek Madde 3 ile su kullanım bedellerinin DSİ koordinasyonunda

objektif ve adil kıstaslarla belirlenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca yüksek girdi maliyetleri, mazot ve elektrik zamları karşısında çiftçiyi borç batağından kurtarmak ve gıda arz güvenliğini temin etmek amacıyla, su kullanım bedelinin %50'sinin Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinden doğrudan destekleme olarak karşılanması hüküm altına alınmaktadır. Düzenlemeyle ayrıca, birliklerin keyfi tarife belirlemelerinin önüne geçmek adına su kullanım hizmet bedellerinin aynı su havzası ve benzer üretim koşullarında standartlaştırılması, azami ve asgari tarife sınırlarının DSI tarafından objektif kriterlerle tespiti amaçlanmıştır.

MADDE 6- Yürürlük maddesi

MADDE 7-Yürütme maddesi

SULAMA BİRLİKLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine “Sulama birliklerinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “seçim usulü,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- 6172 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 6172 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birliklerin denetimi, her yıl DSİ ve birliklerin üyeleri arasından seçilen bir heyet tarafından yapılır.”

MADDE 4- 6172 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Birlik; tek yerleşim biriminden oluşan birlikler hariç olmak üzere, görev alanı içinde bulunan her yerleşim biriminden; üçüncü dereceye kadar hısımlı olmayan ve her yerleşim biriminden en az birer kişi ve toplamda beş kişiden az olmamak üzere su kullanıcılarının imzaladığı birlik ana statüsünün, DSİ’nin de görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça onaylanması sonucu tüzel kişilik kazanır.

Birliğin organları şunlardır:

- a) Birlik meclisi
- b) Yönetim kurulu
- c) Denetim kurulu
- ç) Başkanlık

Birlik organlarına ilişkin üyeliklerin seçimi ve bu organların görev ve yetkileri çerçeve ana statüde belirlenen şartlar dahilinde yapılır.”

MADDE 5- 6172 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Birlik, yıllık su kullanım hizmet bedelini DSİ’nin koordinasyonunda ve ilgili mevzuata göre belirler. Aynı su havzasında ve benzer sulama şartlarına haiz birliklerde uygulanacak tarife bedellerinde standartlaşmayı sağlamak amacıyla DSİ tarafından yıllık taban ve tavan fiyat kriterleri belirlenir, birliklerce tespit edilecek ücretler bu sınırları aşamaz. Su kullanım hizmet bedelinin %50’si öncelikle su kullanıcısı üretici tarafından ilgili sulama birliğine ödenir. Su kullanım hizmet bedelinin geriye kalan %50’si ise Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili bütçesinden üreticiler adına sulama birliklerine ödenir.”

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.